TALE VIBHAG SHIKSHAN PRASARAK MANDAL'S

D. G. TATKARE ARTS & COMMERCE COLLEGE, TALA

Tal. Tala, Dist. - Raigad - 402 111

QUESTION PAPER

CLASS-T.Y.B.A	SEM-V	YEAR- OCT-2023

SR.NO.	SUBJECT	SUBJECT CODE
1	Political Science -World Politics	97019
2	Political Science- Political Process in Modern Maharashtra	97087
3	Political Science- Western Political Thought	97051
4	Geography- Introducation to Geomorphology	97264
5	Geography- Geography of Rural Settlement	97265
6	Economics of Agriculture and Cooperation	97218
7	Economics of Growth and Development	97217
8	Economics -Advanced Micro Economics-III	97216
9	Marathi- History of Medieval Marathi Lit	97002
10	Marathi-Indian & Western Theories of Lit	97032
11	Marathi- Literature and Society	97067

Scanned with OKEN Scanner

1✓

Paper / Subject Code: 97019 / POLITICS- World Politics

Duration- 3 Hours **Total Marks- 100**

वेळ ३ तास **गुण -१००**

N.B. :- 1) All questions are compulsory. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत

2) All questions carry equal marks. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

3) Figures to the right indicates marks. उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात

Q.1 **A** Explain the Scope and Relevance of International Relations today. **20**

आजच्या काळातील आंतरराष्ट्रीय संबंधांची व्याप्ती आणि समर्पकता स्पष्ट करा.

OR किंवा

B Describe the concept of power. What are the determinants of power?

सत्ता संकल्पनेचे वर्णन करा. सत्तेचे निर्धारक घटक कोणते आहेत ?

Q 2 **A** Explain the concept of Cold War and discuss its impact on creating a Bipolar World. **20**

शीतयुद्ध संकल्पना स्पष्ट करा आणि त्याच्या द्विध्रुवीय विश्वरचना निर्मितीतील परिणामांची चर्चा करा

OR किंवा

B Do you agree that the present world order is Multipolar? Give reasons for your answer

समकालीन विश्वरचना बहुध्रुवीय आहे या मताशी तुम्ही सहमत आहात का? तुमच्या उत्तरासाठी कारणे द्या.

Q 3 **A** Define Conflict and discuss the Causes of Conflict. **20**

संघर्ष संकल्पनेचा अर्थ सांगा आणि संघर्षाच्या कारणांची चर्चा करा

OR किंवा

B Define Disarmament and discuss major disarmament efforts made for world peace. **20**

नि:शस्त्रीकरणाची व्याख्या करा जागतिक शांततेसाठी केलेल्या प्रमुख नि:शस्त्रीकरण प्रयत्नांची चर्चा करा.

Q 4 **A** Discuss the objectives and role of the World Bank **20**

जागतिक बँकेची उद्दिष्ट्ये आणि भूमिकेची चर्चा करा.

OR किंवा

B Explain the concept of Globalisation. Discuss its advantages and disadvantages.

जागतिकीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा त्याच्या फायदे आणि तोटूयांची चर्चा करा.

Q 5 Write Short Notes on **Any Two** of the following खालीलपैकी कोणत्याही **दोनवर** टिपा लिहा. **20**

a) Realist Approach
वास्तववादी दृष्टीकोन

b) International Monetary Fund
आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी

c) Collective Security
सामुहिक सुरक्षा

d) National Interest
राष्ट्रीय हित

****

Scanned with OKEN Scanner

9/11/2023

Paper / Subject Code: 97087 / Political Science: Political Process in Modern Maharashtra

[Time: 2 ½ Hours] **[Total Marks: 80]**

Please check whether you have got the right question paper.

N.B.: 1. Attempt all questions.

2. Each question carries 20 marks.

1. a) Discuss in detail about the Nationalist Movement in Maharashtra. **20**

OR

1. b) Discuss the role of Samyukta Maharashtra Samiti in the formation of Maharashtra.

2. a) Explain the main features of Vidarbha region of Maharashtra. Discuss its developmental issues. **20**

OR

2. b) Discuss the salient features and developmental issues of Konkan region of Maharashtra.

3. a) Discuss the composition, powers and functions of Maharashtra State Legislature. **20**

OR

3. b) Explain the role, functions and powers of Chief Minister in Maharashtra's politics.

4. a) Analyze the concept of dominant caste and politics in Maharashtra. **20**

OR

4. b) Discuss in detail about the Dalit politics in Maharashtra.

****

Scanned with OKEN Scanner

[मराठी रुपांतर]

[वेळ:2 ½ तास] [गुण: ८०]

सूचना- १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.

२) सर्व प्रश्नांना २० गुण आहेत.

१. अ) महाराष्ट्रातील राष्ट्रवादी चळवळीबद्दल सविस्तर चर्चा करा. २०

किंवा

१. ब) महाराष्ट्राच्या जडणघडणीत संयुक्त महाराष्ट्र समितीच्या भूमिकेची चर्चा करा. २०

२. अ) महाराष्ट्रातील विदर्भ प्रदेशाची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा आणि त्याच्या विकासाच्या मुद्द्यांवर चर्चा करा. २०

किंवा

२. ब) महाराष्ट्रातील कोकण विभागातील ठळक वैशिष्ट्ये आणि विकासात्मक समस्यांची चर्चा करा. २०

३. अ) महाराष्ट्र राज्य विधीमंडळाची रचना, अधिकार आणि कार्ये यांची चर्चा करा. २०

किंवा

३. ब) महाराष्ट्राच्या राजकारणातील मुख्यमंत्र्यांची भूमिका, कार्ये आणि अधिकार स्पष्ट करा. २०

४. अ) प्रबळ जातीची संकल्पना आणि महाराष्ट्रातील राजकारण याचे विश्लेषण करा. २०

किंवा

४. ब) महाराष्ट्रातील दलित राजकारणाविषयी सविस्तर चर्चा करा. २०

****

Scanned with OKEN Scanner

Paper / Subject Code: 97051 / Political Science: Western Political Thought

Duration 3 hours वेळ ३ तास **Marks 100 गुण १००**

N.B

1 All questions are compulsory. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2 Each question carries 20 marks. प्रत्येक प्रश्नाला २० गुण आहेत.

3 All questions have internal options. प्रत्येक प्रश्नाला अंतर्गत पर्याय आहेत.

1 a. Explain Machiavelli's advice to the Prince.
मॅकियाव्हेलीने राजाला दिलेला सल्ला स्पष्ट करा.

Or किंवा

1 b. Discuss Locke's theory of natural rights.
लॉकच्या नैसर्गीक हक्कांच्या सिद्धांताची चर्चा करा.

2 a. Discuss John Stuart Mill's ideas about classical and modern liberalism.
जॉन स्टुअर्ट मिलच्या अभिजात आणि आधुनिक उदारमतवादासंबंधीच्या विचारांची चर्चा करा.

Or किंवा

2 b. Discuss ideas of John Rawls about establishing a just society.
एक न्याय समाज स्थापन करण्यासंबंधीच्या जॉन रॉल्स च्या विचारांची चर्चा करा.

3 a. Explain the concepts of dialectical materialism and historical materialism as stated by Karl Marx.
कार्ल मार्क्सने मांडलेल्या भौतिक द्वंद्ववाद आणि ऐतिहासिक भौतिकवाद या संकल्पना स्पष्ट करा.

Or किंवा

3 b. Explain the concept of hegemony as stated by Gramsci.
ग्राम्सीने मांडलेली धुरिणत्वाची संकल्पना स्पष्ट करा.

4 a. Briefly discuss the contribution of Simone de Beauvoir to western feminist movement.
पाश्चिमात्य स्त्रीवादी चळवळीप्रती सिमॉन दी बोव्हा यांनी केलेल्या योगदानाची थोडक्यात चर्चा करा.

Or किंवा

4 b. Discuss Will Kymlicka's ideas about multiculturalism.
विल किमलिका यांच्या बहुसंस्कृतीवादासंबंधीच्या विचारांची चर्चा करा.

5 Write short notes (any two) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

1. Machiavelli - Lions and Foxes मॅकियाव्हेली - सिंह आणि कोल्हे
2. Social contract according to John Rawls – सामाजिक करार – जॉन रॉल्स
3. Karl Marx – Revolution – कार्ल मार्क्स - क्रांती
4. Waves of Feminism - स्त्रीवादाच्या लाटा

****

Scanned with OKEN Scanner

T.Y.B.A
Sem V
30/10/2023

Paper / Subject Code: 97264 / Geography: IV: Introduction to Geomorphology (R-2023)

वेळ:३ तास गुण: १००

सूचना 1.सर्व प्रश्न अनिवार्य असून सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
2.आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व आराखडे काढा.
3.नकाशा स्टेन्सिल वापरण्याची परवानगी आहे.

प्रश्न १. अ) वेगनरच्या खंड वहन सिद्धांतांचे टीकात्मक परीक्षण करा. (20)

किंवा

ब) पृथ्वीच्या अंतरंगाचे वर्णन करा.

प्रश्न २. अ) घड्यांचे (वळ्याचे) प्रकार स्पष्ट करा. (20)

किंवा

ब)भूकंपाचे कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न ३ अ)विस्तृत झिज प्रकारांची चर्चा करा. (20)

किंवा

ब) रासायनिक व जैविक विदारणाची चर्चा करा.

प्रश्न ४ अ)अग्निजन्य व स्तरित खडकांच्या प्रकारचे स्पष्ट करा. (20)

किंवा

ब) रूपांतरित व स्तरित खडकाचे प्रकार व गुणधर्माचे वर्णन करा.

प्रश्न ५ अ) हिमनदीच्या संचयन कार्यामुळे निर्माण होणाऱ्या भूरूपाची चर्चा करा. (20)

किंवा

ब) सागरी लाटांच्या खनन कार्यामुळे निर्माण होणाऱ्या भूरूपे स्पष्ट करा.

****

Scanned with OKEN Scanner

Paper / Subject Code: 97264 / Geography: IV: Introduction to Geomorphology (R-2023)

Time: 3 Hours **Marks: 100**

N.B : 1.All questions are compulsory and carry equal marks.

2.Draw diagrams and skethes whether necessary.

3.Use of map stencil is allowed.

Q.1 A) Critically examine the Wegner's continental drift theory. (20)

OR

B) Explain the Interior structure of the earth.

Q.2 A) Explain types of folds. (20)

OR

B) Explain causes and effect of earth quakes.

Q.3 A) Discuss the types of mass wasting. (20)

OR

B) Discuss chemical and biological weathering.

Q.4 A) Explain types of igneous and sedimentary rocks. (20)

OR

B) Explain types and characteristics of Metamorphic and sedimentary rocks.

Q.5 A) Discuss landforms formed by deposition work of glacier. (20)

OR

B) Explain landform formed by erosion works of sea waves.

****

Scanned with OKEN Scanner

81/10/2023

मराठी रुपांतर

वेळ: ३ तास | गुण: १००

सूचना:

१. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत आणि सर्वांना समान गुण आहेत.

२. नकाशा आराखडा आणि साधा कॅलक्युलेटर वापरण्यास अनुमती आहे.

३. आवश्यक तेथे आराखडे व आकृत्या काढा.

प्र. क्र. १ वस्ती भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

अ. वस्ती भूगोलाच्या अभ्यासाचे महत्व स्पष्ट करा. (१०)

ब भारतातील घरांची रचना थोडक्यात स्पष्ट करा. (१०)

प्र. क्र. २. ग्रामीण वसाहतीमधील कार्ये सविस्तर विशद करा. (२०)

किंवा

ग्रामीण वसाहतीचे प्रारुप सविस्तर विशद करा.

प्र. क्र. ३. जुन्या आणि नवीन जगातील ग्रामीण वसाहतीचे प्रारुप स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

ग्रामीण वसाहतीची प्रभावळ विशद करा.

प्र. क्र. ४. तुमच्या स्थानिक परिसरातील ग्रामीण भूमिउपयोजनातील बदलाचे प्रारुप विशद करा. (२०)

किंवा

अ ग्रामीण-नागरी सिमांत पट्टा संकल्पना व त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा. (१०)

ब भारतातील ग्रामीण वसाहतींचा शाश्वत विकास टिपा लिहा. (१०)

प्र. क्र.५. एकात्मिक ग्रामीण विकास योजनेचे स्वरूप व व्याप्ती सविस्तर करा. (२०)

किंवा

थोडक्यात टिपा लिहा:

अ. एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम:- स्वयंरोजगार (१०)

ब. भारतातील ग्रामीण भागातील समस्या (१०)

DA58407F2BE9AED491DD657F63180C26

Scanned with OKEN Scanner

Paper / Subject Code: 97265 / Geography: V-A: Geography of Rural Settlement (R-2023)

Times: 3 Hours **Marks: 100**

Notes: **1.All questions are compulsory and carry equal marks.**
2. Use of Map stencil is permitted.
3. Draw sketches and diagrams wherever necessary

Q. No. 1 Explain the nature and scope of the Settlement Geography. 20

OR

A. Explain an importance of settlement geography. 10

B. Explain in brief house structure in India. 10

Q. No. 2. Describe in detail functions of Rural settlement. 20

OR

Explain in detail the patterns of rural settlemnts. 20

Q. No. 3. Explain the Settlement patterns of Old and New World 20

OR

Describe the 'Hierarchy of rural settlement . 20

Q. No. 4. Describe changing pattern of rural land use with referance to your local area. 20

OR

A. write a concept of Rural-Urban Fringe and its importance 10

B. Write a note on Sustainble development of rural settlement in India. 10

Q.No.5. Discuss in detail the nature and scope of Integrated Rural Development programme. 20

OR

Write notes on:

A. IRDP ', Self employment programme. 10

B. Rural problems in India. 10

....

Scanned with OKEN Scanner

1/10/2023

Time:- 2.30 Hours 80 Marks

सूचना :-1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

प्रश्न 1ला :- खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा – 20

अ) भारतीय शेतीची उत्पादकता वाढवण्यासाठी उपाय सुचवा

ब) भारतीय जलव्यवस्थापनाचे मार्ग स्पष्ट करा

क) भारतातील शेतमजुरांच्या समस्या स्पष्ट करा

प्रश्न 2रा :- खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा - 20

अ) भारतातील ग्रामीण कर्जबाजाराची कारणे स्पष्ट करा

ब) भारतीय शेती विकासातील नाबार्डचे महत्त्व स्पष्ट करा

क) भारतातील कृषी वित्त पुरवठ्याचे संस्थात्मक व असंस्थात्मक मार्ग स्पष्ट करा

प्रश्न 3रा :- खालीलपैकी कोणते दोन प्रश्न सोडवा – 20

अ) जागतिक व्यापार संघटनेचे भारतीय शेती क्षेत्रावरील अनुकूल परिणाम स्पष्ट करा

ब) राष्ट्रीय कृषी बाजाराची उद्दिष्टे व फायदे स्पष्ट करा

क) कृषी विपणनाच्या समस्या सोडवण्याचे उपाय योजना स्पष्ट करा

प्रश्न 4था :- खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा – 20

अ) भारतीय कृषी विकासातील सेंद्रिय शेतीचे महत्व स्पष्ट करा

ब) भारतीय शेतीचे यांत्रिकीकरण विषयी माहिती लिहा

क) भारतीय शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येची कारणे स्पष्ट करा

****

Scanned with OKEN Scanner

Paper / Subject Code: 97218 / Economics : Economics of Agriculture and Co-operation I (R 2021)

Time:- 2.30 Hours

80 Marks

Instructions:-1) All questions must be solved

2) All questions carry equal marks

Q. 1:- Solve any two questions from the following – **20**

a) Suggest measures to increase the productivity of Indian agriculture

b) Explain the ways of Indian water management

c) Explain the problems of agricultural labourers in India

Q. 2:- Solve any two questions from the following - **20**

a) Explain the causes of rural credit market in India

b) Explain the importance of NABARD in the development of Indian agriculture

c) Explain the institutional and non-institutional channels of agricultural finance in India

Q. 3:- Solve any two of the following questions – **20**

a) Explain the favourable impact of WTO on Indian agriculture sector

b) Explain the objectives and benefits of National Agricultural Market

c) Explain the solution plan to solve the problems of agricultural marketing

Q. 4:- Solve any two questions from the following – **20**

a) Explain the importance of organic farming in Indian agricultural development

b) Write information about mechanization of Indian agriculture

c) Explain the causes of suicide of Indian farmers

****

Scanned with OKEN Scanner

31/10/2023

Paper / Subject Code: 97217 / Economics : Economics of Growth and Development (R 2021)

मराठी रूपांतर

वेळ: ३ तास **गुण: १००**

सूचना:
१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्रश्न .१. खालीलपैकी **कोणत्याही दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)

अ) आर्थिक वृद्धी आणि विकास यातील फरक लिहा.
ब) लिंग विकास निर्देशांकाची संकल्पना स्पष्ट करा.
क) सेन यांच्या क्षमताधिष्ठित दृष्टिकोनावर चर्चा करा.

प्रश्न २ रा. खालील प्रश्नाची उत्तरे सोडवा. (कोणतेही दोन) (२०)

अ) प्रबळ चालना सिद्धांतातील तीन अविभाज्यतांचे सविस्तर वर्णन करा.
ब) हॅरोड यांचे आर्थिक वृद्धी प्रतिमान सविस्तर लिहा.
क) लेविस यांच्या अमर्याद श्रम पुरवठा प्रतिमानाचे परीक्षण करा.

प्रश्न ३ रा. खालील प्रश्नाची उत्तरे सोडवा. (कोणतेही दोन) (२०)

अ) मानवी भांडवलामध्ये आरोग्याची भूमिका विशद करा.
ब) दारिद्र्य म्हणजे काय? शिरगणती निर्देशांक आणि दारिद्र्य तफावत या दारिद्र्य मापनाच्या पद्धती म्हणून स्पष्ट करा.
क) स्थलांतर म्हणजे काय? स्थलांतराच्या परिणामावर चर्चा करा.

प्रश्न.४. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडावा. (२०)

अ) आर्थिक विकासातील पायाभूत सुविधांची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) आर्थिक विकासातील तंत्रज्ञानाची भूमिका विषद करा.
क) नियोजनाच्या बाजूने व विरुद्ध युक्तिवाद लिहा .

प्रश्न ५ .स्पष्टीकरणात्मक टिपा लिहा. (२०)

अ) सहस्त्र विकासाची ध्येय
ब) शुम्पीटर यांचा आर्थिक विकास सिद्धांत
क) सर्वसमावेशक वृद्धीची वैशिष्ट्ये
ड) हरित तंत्रज्ञान

किंवा

Scanned with OKEN Scanner

प्रश्न ५. बहुपर्यायी प्रश्न, योग्य पर्याय निवडा. (२०)

१. आर्थिक विकास अर्थव्यवस्थेत _____ बदल आणतो .

अ.संख्यात्मक व गुणात्मक

ब.फक्त संख्यात्मक

क फक्त गुणात्मक

ड .संख्यात्मक किंवा गुणात्मकही नाही

२ . अमर्त्य सेन यांच्या मते, _____ म्हणजे लोक प्रत्यक्षात काय करतात आणि काय आहेत ते संदर्भित करतात, ते लोकांचे यश आहे.

अ क्षमता

ब अधिकार

क कार्यरत

ड स्वातंत्र्य

३ . हरित जीडीपीची गणना करण्यासाठी ______ सूत्र वापरले जाते.

अ . जीडीपी + परदेशातून निव्वळ घटकांचे उत्पन्न

ब . जीडीपी + सी + आय + जी

क . जीडीपी- घसारा

ड . जीडीपी-नेट नैसर्गिक भांडवलाचा वापर

४ . शाश्वततेचे आधारस्तंभ _____ आहेत.

अ आर्थिक

ब सामाजिक

क पर्यावरणविषयक

ड या सर्व

५ . ______ मुलभूत क्षमतांमध्ये - आरोग्य, शिक्षण आणि आर्थिक संसाधनांवर नियंत्रण यामधील यशांमधील लैंगिक असमानतेबद्दल अंतर्दृष्टी प्रदान करते.

अ लिंग संबंधित विकास निर्देशांक

ब एकूण राष्ट्रीय उत्पादन

क दरडोई उत्पन्न

ड रिबी निर्देशांक

६ . लुईसच्या मते, ___ क्षेत्र हा अर्थव्यवस्थेचा एक भाग आहे जो पुनरुत्पादक भांडवल वापरतो.

अ . निर्वाह क्षेत्र

ब. भांडवलशाही क्षेत्र

क. परदेशी क्षेत्र

ड. कृषी क्षेत्र

Scanned with OKEN Scanner

७ . एकाच वेळी मोठ्या संख्येने उद्योग उभारण्यासाठी _____ ची आवश्यकता असते .
अ उत्पादन कार्यात अविभाज्यता
ब मागणीची अविभाज्यता
क चतीच्या पुरवठ्यात अविभाज्यता
ड सरकारी कामकाजाची अविभाज्यता

८. शुम्पीटरच्या मते, एकदा नवनिर्मिती यशस्वी आणि फायदेशीर झाली की, इतर ____ या क्षेत्राचे अनुसरण करतात
अ वैयक्तिकरित्या
ब झुडी सारख्या गुच्छात
क कोणीही फॉलो करत नाही
ड यापैकी एकही नाही

९ . हॅरॉड मॉडेलनुसार, नैसर्गिक वाढीचा दर____.
अ वास्तविक वाढ दराची वरची मर्यादा निश्चित करते
ब वास्तविक विकास दर आहे
क नैसर्गिक घटकांद्वारे निर्णय घेतला जातो
ड परदेशी गुंतवणुकीवर निर्णय घेतला जातो

१० . आर्थिक वाढीच्या टप्प्यांचा सिद्धांत _________ यांनी दिला आहे.
अ रोस्टो
ब रोडन
क नेल्सन
ड लीबेन्स्टाईन

११ . गिनी गुणांक हे एकूण असमानतेचे मापन आहेत आणि ते ____ दरम्यान कुठेही बदलू शकते.
अ १ आणि २
ब २ आणि ३
क 0 आणि १
ड 0 आणि अनंत

१२ . सरासरी दारिद्र्य अंतर ____ म्हणून परिभाषित केले आहे
अ H/N
ब TPG/N
क TPG/H
ड यापैकी काहीही नाही

Scanned with OKEN Scanner

१३ . सूक्ष्म वित्त ___ ला आर्थिक सेवा प्रदान करण्यासाठी वाढणारा उद्योग म्हणून उदयास आला आहे.
अ खूप गरीब लोक
ब श्रीमंत लोक
क खूप श्रीमंत लोक
ड वरील सर्व

१४ . ____ वाढ ही अशी संकल्पना आहे जी आर्थिक वाढीदरम्यान आर्थिक भाग घेणा-यांना समान संधी मिळवून देते आणि त्यासह समाजातील प्रत्येक घटकाद्वारे होणारे फायदे.
अ . सर्वसमावेशक
ब . टिकाऊ
क . आर्थिक
ड . उत्पन्न

१५ . ____ शिक्षणावरील सार्वजनिक अधिका-यांद्वारे खर्च करण्यात येणा-या पैशांचा आणि शैक्षणिक खर्चात त्याच्या गुंतवणूकीचा समावेश आहे.
अ . खाजगी खर्च
ब . सार्वजनिक खर्च
क . सामाजिक खर्च
ड . सामाजिक लाभ

१६ . तांत्रिक प्रगती ____ आहे जर श्रम आणि भांडवलाच्या दिलेल्या आदनांसह, नवकल्पना भांडवलाच्या किरकोळ उत्पादकतेच्या तुलनेत श्रमाची किरकोळ उत्पादकता वाढवते.
अ भांडवलाची बचत
ब श्रम बचत
क तटस्थ
ड यापैकी काहीही नाही

१७ . ____ पायाभूत सुविधांमध्ये आरोग्य आणि शिक्षण यासारख्या सेवांचा समावेश होतो.
अ आर्थिक
ब सामाजिक
क शारीरिक
ड यापैकी एकही नाही

१८ . ____ ही एक वैचारिक चळवळ आहे ज्यामध्ये लहान, श्रमिक, ऊर्जा कार्यक्षम, स्थानिक पातळीवर नियंत्रित प्रकल्पांचा समावेश आहे
अ योग्य तंत्रज्ञान
ब भांडवलाची बचत
क श्रम बचत
ड तटस्थ

Scanned with OKEN Scanner

१९ . __________ नियोजन हे नियोजनाचा एक प्रकार आहे ज्यामध्ये आर्थिक निर्णय प्रक्रियेत स्थानिक समुदायांचा सहभाग असतो.

अ सूचक

ब विकेंद्रित

क रचनात्मक

ड दृष्टीकोनात्मक

२० . आज्ञेनुसार नियोजन, निरंकुश नियोजन, अत्यावश्यक नियोजन आणि बळजबरीने नियोजन ही _______ साठी पर्यायी नावे आहेत.

अ प्रलोभन करून नियोजन

ब दिशानिर्देशानुसार नियोजन

क लोकशाही नियोजन

ड दृष्टीकोन नियोजन

****

Scanned with OKEN Scanner

30/10/2023 Sem- V
T.Y.BA

Paper / Subject Code: 97216 / Economics: Advanced Micro Economics III (R 2021)

Time : 3 Hours **Total Marks: 100**

Instructions: 1. All the questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full mark
3. Draw neat diagrams wherever necessary

Q.1 Answer **any Two** of the following. **20**

a) Discuss the Walrasian general equilibrium theory.

b) Explain Pareto optimality marginal condition of efficiency in exchange.

c) Describe Arrow's impossibility theorem.

Q.2 Answer **any Two** of the following. **20**

a) Explain the meaning features of monopoly market.

b) What is the price discrimination? State various degrees of price discrimination.

c) Explain the concept of product differentiation in monopolistic competition.

Q.3 Answer **any Two** of the following. **20**

a) Explain the Cournots model of oligopoly.

b) Define Price Leadership and discuss the low cost firm Price Leadership Model.

c) Describe the 'Prisoner's Dilemma' strategy in game theory.

Q.4 Answer **any Two** of the following. **20**

a) Explain the significance of economics of search.

b) Discuss the principal-agent problem.

c) State what is the problem of adverse selection and suggest various measures to reduce adverse selection

Q.5 Write notes (**Any Two**). **20**

a) Pareto optimality and perfect competition

b) Excess capacity in monopolistic competition.

c) Centralized cartel

d) Lemons market

OR

Scanned with OKEN Scanner

Q.5 **Choose the correct alternatives of the following.** 20

1. ---------- analysis deals with the equilibrium of the entire organization of consumers, producer's, firms and industries in an economy.
   a) General equilibrium
   b) Partial equilibrium
   c) Business cycle
   d) Rational expectation

2. Theory of general equilibrium introduced by -------
   a) Alfred Weber
   b) Doctor Marshall
   c) Leon Walars
   d) Joseph Schumpeter

3. Pareto analysis ignores changes ------- in the economy.
   a) In production
   b) In supply
   c) In Technical
   d) In Demand

4. In an Edgeworth box the --------- is the set of tangency points between the indifference curves of the two consumers.
   a) The demand curve
   b) The contract curve
   c) The supply curve
   d) Phillips curve

5. Equilibrium of production is efficient allocation of resources among -------
   a) Consumers
   b) Firms
   c) Labours
   d) Capital

6. AR & MR curves under monopoly are ----------
   a) Horizontal
   b) Upward sloping
   c) Downward sloping
   d) Vertical

7. Which of the following is the fundamental source of monopoly power?
   a) Perfectly elastic demand
   b) Perfectly inelastic demand
   c) Unitary elastic demand
   d) Barriers to entry of the new firms

8. Which of the following is the objective of price discrimination?
   a) Maintaining Huge stocks
   b) To earn maximum profits
   c) Enjoying the economies of scale
   d) Establishing equity through pricing

9. Consumers are more exploited in the ..... price discrimination situation.
   a) Second degree
   b) First degree

Scanned with OKEN Scanner

c) Third degree
d) Fourth degree

10 ------- refers to differentiating products on the basis of brand, size, colour, Shape etc.
a) Product differentiation
b) Product diversification
c) Product war
d) Price discrimination

11 In Cournot's model, each producer ultimately produces ------- of the total output.
a) 1/5
b) 1/4
c) 1/3
d) 1/2

12 ------- is a form of imperfect collusive oligopoly.
a) Centralized Cartel
b) Market Sharing Cartel
c) Price Leadership
d) Product Leadership

13 Which of the following is a non-zero sum game?
a) Chess
b) Prisoner's Dilemma
c) Cartel
d) Competition in duopoly

14. In a non-collusive oligopoly price is___
a) Rigid
b) High
c) Low
d) Flexible

15 In game theory, a choice that is optimal for a firm no matter what its competitors do is referred to as -----
a) The dominant strategy.
b) The game-winning choice.
c) Prisoners dilemma
d) Nash Equilibrium

16 Consumers are always in search of ------
a) Cheap product
b) Expensive product
c) Worst product
d) Old product

17 Asymmetric information can cause ----- problem
A) Market failure
b) Government failure
c) Market operations
d) Market profit

18 Lemons market is the market for ______
a) Defective products
b) Good products

Scanned with OKEN Scanner

c) Sellers
d) Byers

19. Which of the following business is related to the moral hazard problem?
a) Bank business
b) Insurance business
c) Construction business
d) Industry business

20 -------- use to help buyers evaluate the quality of products.
a) Demand
b) Markets signals
c) Supply
d) Expenditure

****

Scanned with OKEN Scanner

वेळ : 3 तास

एकूण गुण: १००

सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत

२. उजवीकडील अंक एकूण गुण दर्शवितात

३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.१. खालीलपैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा. २०

अ) वॉलराच्या सर्वसाधारण समतोल सिद्धांताची चर्चा करा.

ब) विनिमयाच्या संदर्भात पॅरोटो महत्तमतेच्या सीमान्त अटीचे स्पष्टीकरण दया

क) ॲरोच्या अशक्यता प्रमेयाचे वर्णन करा.

प्र.२. खालीलपैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा. २०

अ) मक्तेदारी बाजाराचा अर्थ व वैशिष्ट्ये विशद करा.

ब) मूल्यविभेद म्हणजे काय? मूल्यविभेदाच्या विविध श्रेणी सांगा.

क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेतील वस्तू विभेद संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.३ खालीलपैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा. २०

अ) अल्पजनाधीकारातील कुर्नोचे प्रतिमान स्पष्ट करा.

ब) किंमत नेतृत्वाची व्याख्या देवून अल्प खर्च किंमत नेतृत्व प्रतिमानाची चर्चा करा.

क) खेळ सिद्धांतातील 'कैद्याचा पेचप्रसंग' डावपेचाचे वर्णन करा.

प्र.४. खालीलपैकी **कोणतेही दोन** प्रश्न सोडवा. २०

अ) शोधाच्या अर्थशास्त्राचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) मालक- प्रतिनिधी समस्येची चर्चा करा.

क) प्रतिकूल निवडीची समस्या म्हणजे काय? प्रतिकूल निवड समस्या कमी करण्यासाठी विविध उपाय सुचवा.

प्र.५. टीपा लिहा **(कोणतेही दोन)** २०

अ) पॅरोटो महत्तमता आणि पूर्ण स्पर्धा

ब) मक्तेदारी युक्त स्पर्धेतील अतिरिक्त क्षमता

क) केंद्रीकृत कार्टेल

ड) लेमन्स बाजार

किंवा

F257236C2664CEF06038A3ED38E5823D

Scanned with OKEN Scanner

प्र.५. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा. १०

१. ------------ विश्लेषण अर्थव्यवस्थेतील ग्राहक, उत्पादक, कंपन्या आणि उद्योगांच्या संपूर्ण संघटनेच्या समतोलतेशी संबंधित आहे.

अ) सामान्य समतोल

b) आंशिक समतोल

c) व्यवसाय चक्र

ड) तर्कशुद्ध अपेक्षा

२. सार्वत्रिक संतुलन सिद्धांत -------- यांनी विकसित केला.

अ) आल्फ्रेड वेबर

ब) डॉक्टर मार्शल

क)लिआन वॉलरास

ड) जोसेफ शुम्पिटर

३ पॅरेटो विश्लेषण अर्थव्यवस्थेतील --------- बदलांकडे दुर्लक्ष करते.

अ) उत्पादनातील

ब) पुरवठ्यातील

क) तंत्रज्ञानातील

ड) मागणीतील

४. एजवर्थ बॉक्समध्ये ------- हा दोन उपभोक्त्यांच्या समवृत्ती वक्रांमधील स्पर्श बिंदूंचा संच असतो

अ) मागणी वक्र

ब) करार वक्र

क) पुरवठा वक्र

ड) फिलिप्स वक्र

५ उत्पादनाचा समतोल म्हणजे ------- संसाधनांचे कार्यक्षम वाटप होय.

अ) उपभोक्त्यांमधील

ब) पेढ्यांमधील

क) श्रमिकांमधील

ड) भांडवलामधील

६. मक्तेदारी अंतर्गत AR आणि MR वक्र ---------- असतात.

अ) क्षैतिज समांतर

ब) ऊर्ध्वगामी उतार

क) खालच्या दिशेने उतार

ड) उभे

Scanned with OKEN Scanner

७ खालीलपैकी एकाधिकार शक्तीचा मूलभूत स्रोत कोणता आहे?

अ) पूर्ण लवचिक मागणी

ब) पूर्ण अलवचिक मागणी

क) एकक लवचिक मागणी

ड) नवीन कंपन्यांच्या प्रवेशासाठी अडथळे

८.. किंमत भेदभावाचा उद्देश खालीलपैकी कोणता आहे?

अ) प्रचंड साठा राखणे

ब) जास्तीत जास्त नफा मिळवणे

क) प्रमाणाचे बचातींचा आनंद घेणे

ड) किंमतीद्वारे समता प्रस्थापित करणे

९. .... मूल्यभेदाच्या परिस्थितीत ग्राहकांचे अधिक शोषण होते.

अ) द्वितीय श्रेणी

ब) प्रथम श्रेणी

क) तृतीय श्रेणी

ड) चतुर्थ श्रेणी

१०. ------ हे ब्रँड, आकार, रंग, आकार इत्यादींच्या आधारावर उत्पादनांमध्ये फरक करणे संदर्भित करते.

अ) उत्पादन भिन्नता

ब) वस्तुभेद

क) उत्पादन युद्ध

ड) किमतीत भेदभाव

११. कुर्नोट प्रतिमानामध्ये, प्रत्येक उत्पादक शेवटी एकूण उत्पादनाच्या ------- उत्पादन करतो.

अ) १/५

ब) १/४

क) १/३

ड) १/२

१२ ------- हे अपूर्ण संगनमत अल्पाधिकाराचे एक रूप आहे.

अ) केंद्रीकृत कार्टेल

ब) मार्केट शेअरिंग कार्टेल

क) किंमत नेतृत्व

ड) उत्पादन नेतृत्व

Scanned with OKEN Scanner

१३ खालीलपैकी कोणता अशुन्य बेरीज खेळ आहे?

अ) बुद्धिबळ

ब) कैद्यांची कोंडी

क) कार्टेल

ड) द्व्याधिकारातील स्पर्धा

१४ असंगमत अल्पधीकारातीलकिंमत ----- असते.

अ) ताठर

ब) उच्च

क) कमी

ड) लवचीक

१५ खेळ सिंद्धातामध्ये , प्रतिस्पर्धी काय निर्णय घेतो याचा विचार न करता पेढीला स्वतःचा निर्णय उपलब्ध असणे म्हणजे ------ होय.

अ) प्रभावी व्यूह

ब) खेळ जिंकण्याची निवड

क) कैद्याची कोंडी

ड) नॅश समतोल

१६ ग्राहक नेहमी ----- च्या शोधात असतात

अ) स्वस्त उत्पादन

ब) महाग उत्पादन

क) सर्वात वाईट उत्पादन

ड) जुने उत्पादन

१७. विषम माहिती ----- समस्या निर्माण करू शकते

अ) बाजार अपयश

ब) सरकार अपयश

क) बाजारातील कामकाज

ड) बाजारातील नफा

१८ लेमन्स बाजार ______ चा बाजार आहे

अ) सदोष उत्पादने

ब) चांगली उत्पादने

क) विक्रेते

ड) ग्राहक

F257236C2664CEF06038A3ED38E5823D

Scanned with OKEN Scanner

१९ खालीलपैकी कोणता व्यवसाय नैतिक धोक्याच्या समस्येशी संबंधित आहे?

अ) बँक व्यवसाय

ब) विमा व्यवसाय

क) बांधकाम व्यवसाय

ड) उद्योग व्यवसाय

२० खरेदीदारांना उत्पादनांच्या गुणवत्तेचे मूल्यांकन करण्यात मदत करण्यासाठी ------वापरतात.

अ) मागणी

ब) बाजार संकेत

क) पुरवठा

ड) खर्च

****

Scanned with OKEN Scanner

Paper / Subject Code: 97002 / Marathi: History of Medieval Marathi Lit.

Sem V
T.Y.B.A
30/10/23

वेळ :३ तास

गुण १००

सूचना: १. सर्व प्रश्न सोडवा.
२.सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न १. अ) मराठी साहित्याचे प्रारंभीचे स्वरूप सांगून शिलालेख व ताम्रपटावरील मराठी लेखनाचा थोडक्यात परिचय करून द्या. (२०)

किंवा

ब) 'पंचकृष्ण' ही संकल्पना स्पष्ट करून महानुभावीय पद्य साहित्याची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्रश्न २.अ) 'महाराष्ट्रातील वारकरी संप्रदायाने तेराव्या शतकात धार्मिक, सामाजिक व साहित्यिक कार्य केले,' सोदाहरण स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

ब) वारकरी संप्रदायाचे संतकवी आणि प्रसारक म्हणून संत नामदेवांच्या कार्याचा परामर्श घ्या.

प्रश्न ३.अ) 'संत एकनाथांनी लोकशिक्षकाची भूमिका बजावली,' या विधानाचा अर्थ त्यांच्या साहित्याच्या आधारे स्पष्ट करा. (२०)

किंवा

ब) संत तुकारामांच्या अभंगवाणीचे स्वरूप व विशेष नोंदवा.

प्रश्न ४.अ) पंडिती काव्याच्या गुणदोषांचा थोडक्यात आढावा घ्या. (२०)

किंवा

ब) मुक्तेश्वर आणि रघुनाथपंडित यांचे वाङ्मयीन कार्य नमूद करा.

प्र. ५) टीपा लिहा **(कोणत्याही दोन)** (२०)

अ) लीळाचरित्र
ब) संत ज्ञानेश्वर
क) बहिणाबाई
ड) यथार्थदीपिका

****

Scanned with OKEN Scanner

01/10/2023

Paper / Subject Code: 97032 / Marathi: Indian & western Theories of Lit.

वेळ – ०३ तास गुण-१००

सूचना- १) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात.

प्रश्न १. (अ) वामनाच्या रीतिविचाराचे सविस्तर विवेचन करा. २०

किंवा

(आ) भारतीय साहित्यशास्त्रातील आनंदवर्धनाच्या ध्वनिसिद्धांताचा परिचय करून द्या.

प्रश्न २. (अ) भरताच्या नाट्यविषयक रससूत्राची सविस्तर चर्चा करा. २०

किंवा

(आ) अभिनवगुप्ताच्या रसनिष्पत्तीविषयक मतांचा सविस्तर परामर्श घ्या.

प्रश्न ३. (अ) 'शब्दशक्ती' म्हणजे काय ते सांगून, व्यंजना शब्दशक्तीचे स्वरूप स्पष्ट करा. २०

किंवा

(आ) काव्यरचनेतील 'छंद' व 'मुक्तछंद' या संकल्पनांचे सविस्तर विवेचन करा.

प्रश्न ४. (अ) साहित्याच्या निर्मितिप्रक्रियेतील 'प्रतिभे'चे स्थान सविस्तर स्पष्ट करा. २०

किंवा

(आ) भारतीय साहित्यशास्त्रातील ममटाच्या काव्यप्रयोजनांचा सविस्तर आढावा घ्या.

प्रश्न ५. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन). २०

१) भारतीय साहित्यशास्त्रातील अलंकारविचार.

२) शंकुकाचे रसविवेचन.

३) लक्षणा शब्दशक्ती.

४) अभ्यास : एक काव्यकारण.

...D657E63171E95
Scanned with OKEN Scanner

9/11/2023

Paper / Subject Code: 97067 / Marathi: Literature and Society

[वेळ – २ : ३० तास] [गुण : ८०]

सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. अ. 'साहित्य, समाज व संस्कृती यांचे संबंध गुंतागुंतीचे असतात.' - या विधानाची सविस्तर चर्चा करा. २०

किंवा

आ. आंबेडकरवाद आणि मानवतावाद या संकल्पनांमधील महत्त्वाची सूत्रे स्पष्ट करा.

२. अ. महानगरीय बदलते संवेदन मराठी साहित्यात कसे चित्रित झालेले आहे त्याचा परिचय करून द्या. २०

किंवा

आ. 'महानगरीय वर्तमानाचा पट 'क्रमशः' कादंबरीमध्ये मांडण्यात आलेला आहे.' – या विधानाचा परामर्श घ्या.

३. अ. ग्रामीणता ही संकल्पना स्पष्ट करून बदलती ग्रामीणता मराठी साहित्यात कशी दिसून येते याचा थोडक्यात आढावा घ्या. २०

किंवा

आ. 'कल्पना दुधाळ यांची कविता ही ग्रामीण स्त्रीच्या अनुभवातून आकार घेते.' - या विधानाची 'धग असतेच आसपास' या कवितासंग्रहाच्या आधारे चर्चा करा.

४. **कोणत्याही दोन टीपा लिहा.** २०

१. पाया व इमला सिद्धांत
२. महानगरीय जाणीव
३. 'क्रमशः' कादंबरीतील बाळू कासार व त्याचा घोडा
४. 'धग असतेच आसपास' मधील भाषाविशेष

****

Scanned with OKEN Scanner